

Національний
банк України

Результати опитування керівників
підприємств **Сумської області** щодо
їх ділових очікувань*

IV квартал 2024 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Сумської області в IV кварталі 2024 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Сумської області** у IV кварталі 2024 року свідчать, що, ураховуючи війну, дорогі енергоносії, недостатній попит та брак кваліфікованих працівників, респонденти очікували зменшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні в наступні 12 місяців, однак були позитивно налаштовані щодо перспектив розвитку своїх підприємств. Очікувалася дещо вища інфляція. Девальваційні очікування залишалися високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікували:

- скорочення виробництва товарів та послуг в Україні: баланс відповідей – «мінус» 41.7% (як у попередньому кварталі) (одні з найнижчих очікувань серед регіонів) (графік 1), у цілому по Україні – «мінус» 1.4%;
- зростання цін на товари та послуги дещо вищими темпами: 61.5% респондентів очікували, що інфляція перевищить 10.0% (у попередньому кварталі – 53.8%), у цілому по Україні – 53.7%. Головними чинниками інфляції респонденти називали воєнні дії (відмітили всі опитані), витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- девальвацію національної валюти: знецінення гривні відносно долара США очікували 92.3% респондентів (як у попередньому кварталі), у цілому по Україні – 92.8%;
- поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств: баланс відповідей – 15.4% (у попередньому кварталі – «мінус» 15.4%) (таблиця), у цілому по Україні – «мінус» 1.2%;
- загальні обсяги реалізації виробленої продукції / послуг на поточному рівні: баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 23.1%). Респонденти також очікували збільшення обсягів реалізації продукції / послуг на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 40.0% (у III кварталі 2024 року – «мінус» 25.0%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 9.0% та 7.7% відповідно;
- зменшення інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт нижчими темпами: баланс відповідей – «мінус» 16.7% (у попередньому кварталі – «мінус» 40.0%). Водночас респонденти не очікували змін щодо майбутніх інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар: баланс відповідей – 0.0% (у III кварталі 2024 року – «мінус» 40.0%) (таблиця). У цілому по Україні – «мінус» 1.6% та 9.3% відповідно;
- повільніше зменшення кількості працівників на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 7.7% (у III кварталі 2024 року – «мінус» 30.8%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 6.6%;
- зростання цін як на товари / послуги, що купують підприємства, так і на товари та послуги власного виробництва: баланси відповідей – 92.3% та 53.8% відповідно (у попередньому кварталі – 92.3% та 23.1% відповідно) (графік 6). Очікувалося, що на зміну рівня цін на товари / послуги власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину, матеріали та курс гривні до іноземних валют (вплив чинника значно посилюється) (графік 7);
- зростання витрат на одиницю продукції (вищими темпами) та на оплату праці одного найманого працівника: баланси відповідей – 58.3% та 33.3% відповідно (у III кварталі 2024 року – 46.2% та 30.8% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називали воєнні дії та їх наслідки (відмітили 92.3% опитаних), занадто високі ціни на енергоносії, недостатній попит та брак кваліфікованих працівників (графік 5).

Респонденти, які планували брати банківські кредити, обирали кредити виключно в національній валюті (графік 8). Занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування, невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання – головні стримуючі чинники залучення кредитних ресурсів (графік 9).

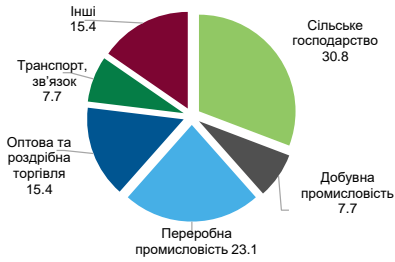
Усі респонденти області зазначили, що не мали проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 96.5%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

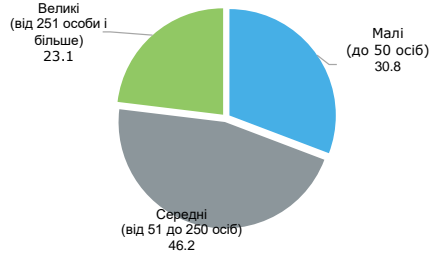
- поточний фінансово-економічний стан підприємств оцінювався як поганий: баланс відповідей – «мінус» 15.4% (у III кварталі 2024 року – «мінус» 38.5%), у цілому по Україні – «мінус» 6.6%;
- рівень залишків готової продукції власного виробництва залишався нижчий, ніж нормальний: баланс відповідей – «мінус» 12.5% (у попередньому кварталі – «мінус» 37.5%);
- підприємства області працювали на межі виробничих потужностей: баланс відповідей – 0.0% (як у попередньому кварталі).

Паспорт вибірки^{1, 2}

Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

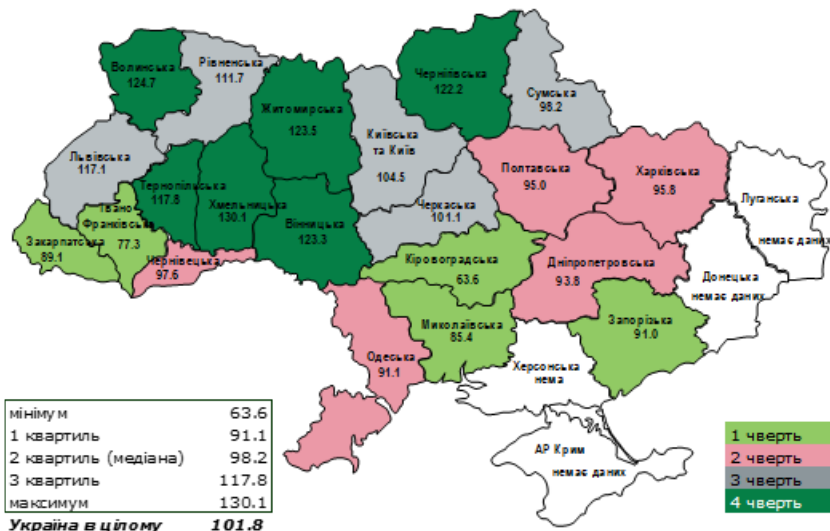

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 31 жовтня – 27 листопада 2024 року;
- опитано всього 13 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

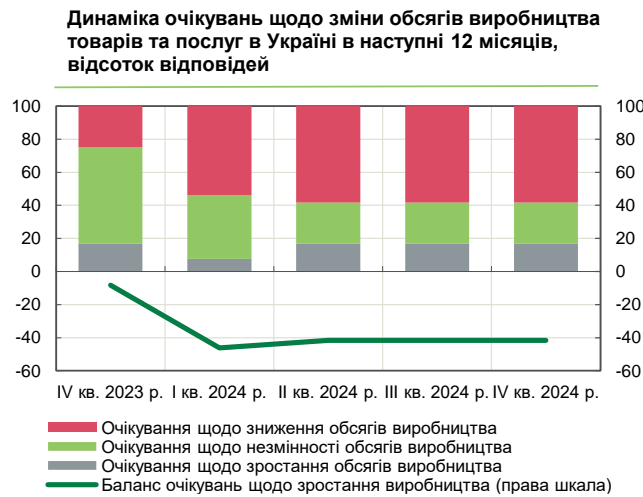
*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Сумської області щодо ділової активності (за складовими)

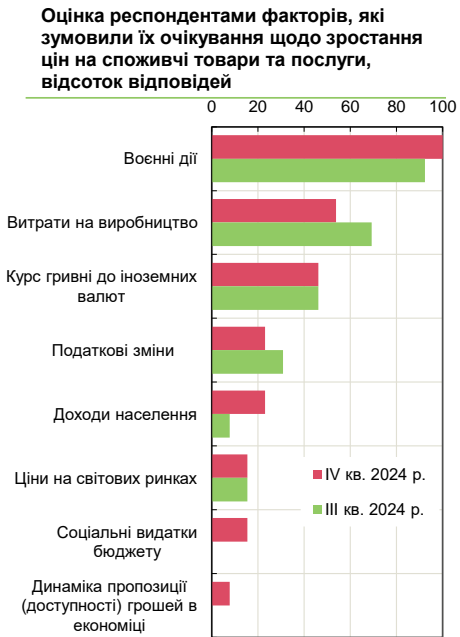
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2023 р.	I кв. 2024 р.	II кв. 2024 р.	III кв. 2024 р.	IV кв. 2024 р.
фінансово-економічного стану	7.7	-7.7	-23.1	-15.4	15.4
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	25.0	7.7	-38.5	-23.1	0.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-30.0	-40.0	-20.0	-40.0	-16.7
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-20.0	-10.0	-10.0	-40.0	0.0
кількості працівників	7.7	-8.3	-23.1	-30.8	-7.7

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

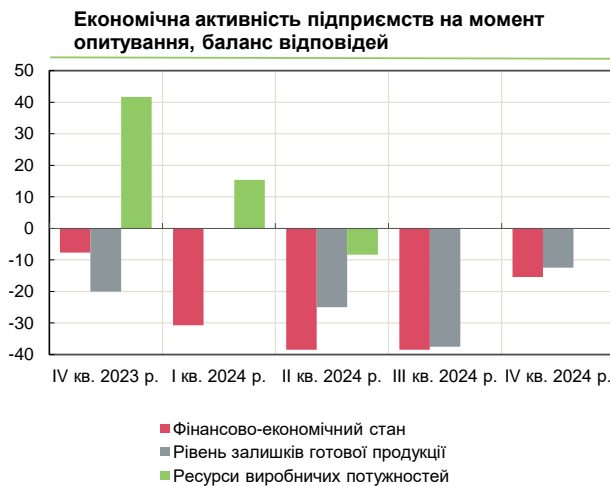
Графік 1

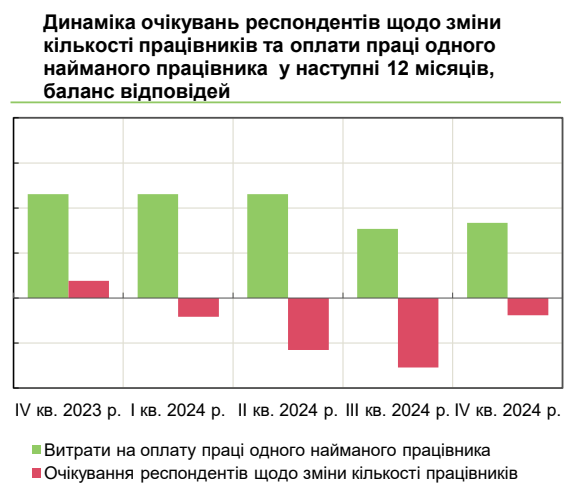
Графік 2

Графік 3

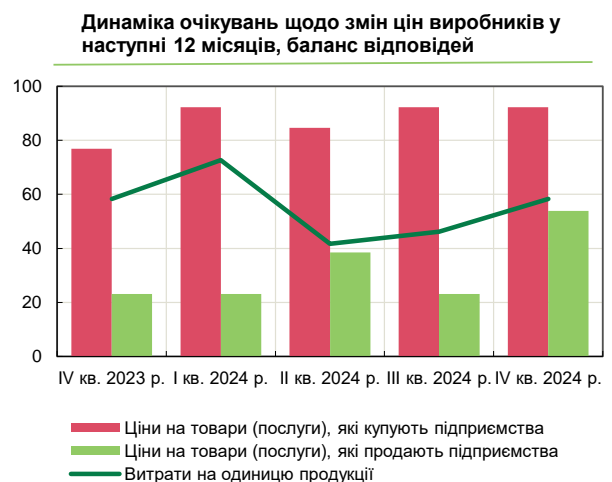
Графік 4

Графік 5

Графік 6

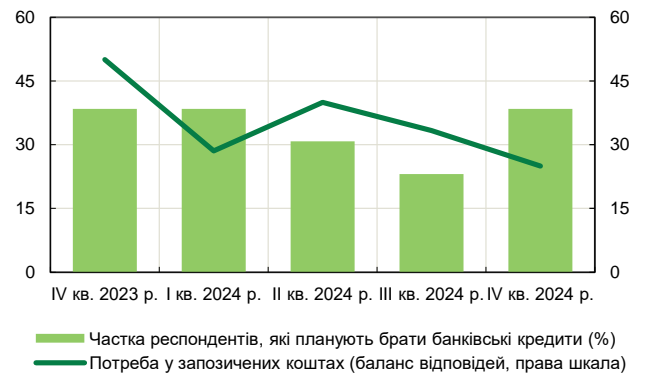
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

Графік 8

Плани респондентів щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

